

ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai Level of Corporate Social Responsibility Disclosure of Mai Listed Companies

ดวงฤดี อุ¹, สุมินทร เป้าธรรม²,
จิราภา ชาลาธราวัฒน์³, ฉัตรพริกา ศรีโคตร⁴,
สุมินตรา มหาวัดนานันท์⁵, สายสวรรค์ สุวรรณรงค์⁶

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 154 บริษัท โดยใช้กระดาษทำการเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี 2562 วัดระดับการเปิดเผยข้อมูลเลือกใช้ค่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure index) อยู่ในรูปอัตราส่วนของคะแนนรวมที่แต่ละบริษัทได้รับจริงกับคะแนนรวมสูงสุดที่คาดว่าจะได้รับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ จากการศึกษาพบว่า มีจำนวน 114 บริษัท ที่มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับสูง จำนวน 21 บริษัท ที่มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 19 บริษัท ที่มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับต่ำ โดยมีจำนวน 12 บริษัท ที่มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับต่ำ อยู่ในกลุ่มบริการ ส่วนประเด็นที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุดคือการกำกับดูแลกิจการที่ดี รองลงมา คือ การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรมและการเคารพสิทธิมนุษยชน เมื่อจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมแล้วพบว่า กลุ่มที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุดคือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร รองลงมาคือ กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยนี้ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ mai ของนักลงทุนในอนาคต

คำสำคัญ : ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai

Abstract

This research had the objective to study the level of corporate social responsibility disclosure of 154 listed companies. A working paper was used as a tool to collect company information from the 2019 annual reports. To measure the level of disclosure, the disclosure index was defined as the ratio of the total score that each company actually received to the highest total score expected. The data were analyzed using descriptive statistics such as frequency and percentage values. The study found that 114 companies with a high level of disclosure, 21 with moderate disclosure, and 19 with a low level of disclosure. Of those with low disclosure 12 were from in-service group. The most disclosed issues were good corporate governance, followed by fair labor practices and respect for human rights. When classified by industry group, it was found that the group with the highest exposure level was the agriculture and food industry,

¹⁻²อาจารย์ประจำคณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร

³อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตขอนแก่น

⁴⁻⁶นักศึกษาลัทธิสุตธรรมาภิบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร

followed by industrial products and technology groups. Information derived from this research was beneficial for future investors when deciding to invest in mai listed companies.

Keywords: level of corporate social responsibility disclosure, mai listed companies

1. บทนำ

ในปัจจุบันการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (Corporate social responsibility: CSR) ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน การประกอบธุรกิจไม่เพียงแต่ต้องทำให้ถูกต้องตามกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องแสดงรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรด้วย (ทัศนีย์ กล้ามาก และคณะ, 2561)

“ศูนย์พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม” ภายใต้การดูแลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้จัดทำคู่มือแนวทางการความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ ซึ่งในเนื้อหาประกอบด้วยประเด็นการดำเนินงานด้าน CSR จำนวน 10 ประเด็น และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) กำหนดหลักเกณฑ์ให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้าน CSR ในเอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ ได้แก่ แบบแสดงรายงานข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ (แบบ 69-1) แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี (แบบ 56-2) และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังกล่าว ก.ล.ต. จึงกำหนดแนวทางการเปิดเผยข้อมูล CSR ในแบบ 56-1 ภายใต้ “หลักการ 8 ข้อ” ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานด้าน CSR 10 ประเด็น ตามแนวทางที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้แนวปฏิบัติไว้ (ทัศนีย์ กล้ามาก และคณะ, 2561)

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (Market for Alternative Investment: mai) เป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งที่ 2 ของประเทศไทย ก่อตั้งเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2542 และเปิดทำการซื้อขายวันแรกเมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2544 มีจุดประสงค์การทำงานโดยทั่วไป เหมือนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือ The Stock Exchange of (Thailand) (SET) คือ ทำหน้าที่เป็นตลาดทุน เพื่อให้กิจการต่าง ๆ สามารถระดมเงินทุนเพิ่มเติมจากสาธารณะได้ แต่ตลาดใหม่นี้ จะเน้นไปที่กิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี: SME) และกิจการเกี่ยวกับนวัตกรรม โดยได้ผ่อนผันหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ลง เพื่อเปิดโอกาสให้กิจการขนาดเล็กที่ไม่สามารถเข้าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ ได้มีหนทางในการระดมทุน รวมทั้งสนับสนุนอุตสาหกรรมร่วมลงทุน เพื่อเพิ่มจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กของคนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพการเติบโตสูง โดยการใช้องค์ความรู้เป็นหลักในการประกอบธุรกิจ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai เพื่อสำรวจระดับของการเปิดเผยข้อมูลด้าน CSR และประเด็นการเปิดเผยข้อมูล CSR ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ mai ของนักลงทุนในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กนกกาญจน์ มาละวรรณ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินและรายงานประจำปี 2554 ผลการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 39.57 มีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

ของธุรกิจอยู่ในระดับร้อยละ 70-79 โดยบริษัทจะมีการเปิดเผยข้อมูลด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี การประกอบธุรกิจด้วยความ เป็นธรรมและการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ ขนาดของบริษัท โครงสร้างการเป็นเจ้าของและการรับการลงทุน มาตรฐาน ISO 14000 ส่วน ศาธิตา จินดากุล (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่องการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ : กรณีศึกษาเปรียบเทียบบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม ในแบบแสดงรายการ ข้อมูลประจำปีรายงาน 56-1 ระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง 2553 ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรม บริการไม่มีความแตกต่างกัน และมีเพียงปัจจัยด้าน ISO 14001 เพียงปัจจัยเดียวที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ กล้ามาก และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของ บริษัทในหมวดธุรกิจการแพทย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2554-2558 โดย แบ่งเป็นช่วงเวลาก่อนและหลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กำหนดหลักเกณฑ์ให้บริษัท จดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในเอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยทำการรวบรวม จากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) และรายงานประจำปี (56-2) ผลการศึกษาพบว่าในช่วงปี 2554-2558 การเปิดเผย ข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีแนวโน้มสูงขึ้นในช่วงก่อนการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวคือในช่วงปี 2554-2555 บริษัทส่วนใหญ่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง แต่หลังจากการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวคือในช่วงปี 2556-2558 บริษัทส่วนใหญ่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลในระดับปานกลางถึงสูง นอกจากนี้ยังพบว่าหลังการกำหนดหลักเกณฑ์การเปิดเผย ข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในทุกหัวข้อเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยหัวข้อที่มีการเปิดเผยข้อมูลในสัดส่วนสูงที่สุดในช่วงก่อน การกำหนดหลักเกณฑ์คือ หัวข้อการดูแลสิ่งแวดล้อม ส่วนในช่วงหลังการกำหนดหลักเกณฑ์คือหัวข้อการพัฒนาชุมชนและ สังคม ส่วนหัวข้อที่มีการเปิดเผยข้อมูลในสัดส่วนต่ำที่สุดทั้งช่วงก่อนและหลังการกำหนดหลักเกณฑ์คือหัวข้อนวัตกรรมและการ เผยแพร่นวัตกรรม นอกจากนี้ยังพบว่าหลังการกำหนดหลักเกณฑ์สัดส่วนการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบตัวเงินและข้อมูลที่มี ลักษณะเชิงบวกเพิ่มสูงขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าบริษัทจดทะเบียนฯ มีแนวโน้มในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่ม มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กำหนดหลักเกณฑ์ให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในเอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ แสดงให้เห็นถึงสัญญาณที่ ดีต่อการให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ สำหรับงานวิจัยนี้ ทำการสำรวจระดับของการเปิดเผยข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai เพื่อให้เห็นถึงทิศทางของบริษัทจดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์ mai ที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai ปี 2562 จำนวน 176 บริษัท เกณฑ์ในการเลือกตัวอย่าง กำหนดให้ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

ก. เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai ที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ในรายงานประจำปี 2562

ข. ไม่เป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน รวมทั้งบริษัทที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนดซึ่งอยู่ ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ (Non-Performing Group) ทั้งนี้บริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน ได้แก่ หมวดธนาคาร หมวดเงินทุน

หลักทรัพย์ หมวดยุทธศาสตร์และประกันชีวิต เนื่องจากกลุ่มธุรกิจดังกล่าวจะมีการรายงานสินทรัพย์และหนี้สินที่แตกต่างจาก หมวดยุทธศาสตร์อื่น ส่วนบริษัทที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนด ซึ่งอยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการจะมีลักษณะโครงสร้างทางการเงินที่แตกต่างจากปกติ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai ในปี 2562 จำนวน 154 บริษัท ไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน (ธนาคาร สถาบันการเงิน บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ บริษัท ประกันภัย และประกันชีวิต) และไม่รวมบริษัทที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

รายละเอียด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (บริษัท)
จำนวนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai	176
หัก กลุ่มธุรกิจการเงิน (ธนาคาร สถาบันการเงิน บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ บริษัท ประกันภัยและประกันชีวิต)	9
คงเหลือ	167
หัก บริษัทที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม	13
คงเหลือ	154

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสำรวจรายการด้วยตนเอง (Checklist) ที่สร้างขึ้นในรูปของกระดาษทำการ โดยออกแบบเป็นตารางแสดงรายการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม 10 ประเด็น ได้แก่ 1) การกำกับดูแลกิจการที่ดี 2) การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม 3) การต่อต้านการทุจริต 4) การเคารพสิทธิมนุษยชน 5) การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม 6) ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค 7) การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม 8) การจัดการสิ่งแวดล้อม 9) นวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม และ 10) การจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี 56-1 ประจำปี 2562 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai ซึ่งจะมีการให้คะแนนตามรายละเอียดการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม 10 ประเด็น โดยหากบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลในประเด็นใดจะให้คะแนนในประเด็นนั้นเท่ากับ 1 คะแนน และหากไม่มีการเปิดเผยข้อมูลจะให้คะแนนเท่ากับ 0 คะแนน ดังนั้น คะแนนรวมของระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ เท่ากับ 10 คะแนน โดยข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์และคำนวณค่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Index) ตามแนวทางการประเมินของ Camfferman and Cooke (2002) ดังนี้

$$\text{Disclosure Index} = \frac{AS}{MS}$$

$$\text{โดยที่ } 0 \leq \text{INDEX} \leq 1$$

AS = คะแนนจริงที่แต่ละบริษัทได้รับ (Actual Scores) บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลในประเด็นใดจะให้คะแนนในประเด็นนั้นเท่ากับ 1 คะแนนและหากไม่มีการเปิดเผยข้อมูลจะให้คะแนนเท่ากับ 0 คะแนนดังนั้นคะแนนที่บริษัทได้รับมีตั้งแต่คะแนน 0 คะแนนถึง 10 คะแนน

MS = คะแนนรวมสูงสุดที่แต่ละบริษัทควรจะได้รับ (Maximum Scores) เท่ากับรายการการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการศึกษาครั้งนี้ให้คะแนนสูงสุดที่ควรจะได้รับเท่ากับ 10 คะแนน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ นำค่า Disclosure Index อธิบายในรูปร้อยละ (Disclosure Index x 100) และจำแนกระดับการเปิดเผยข้อมูลจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลออกเป็น 3 ระดับ โดยนำเกณฑ์ของ Wallace (1987) มาใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การเปิดเผยข้อมูลมากกว่าร้อยละ 65 เป็นการเปิดเผยข้อมูลระดับสูง
2. การเปิดเผยข้อมูลระหว่างร้อยละ 45-65 เป็นการเปิดเผยข้อมูลระดับปานกลาง
3. การเปิดเผยข้อมูลน้อยกว่าร้อยละ 45 เป็นการเปิดเผยข้อมูลระดับต่ำ

5. ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของจำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

ร้อยละของการเปิดเผยข้อมูล	บริษัทที่เปิดเผยข้อมูล		ระดับการเปิดเผยข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสังคม
	จำนวน	ร้อยละ	
> 65	114	74.03	สูง
45-65	21	13.64	ปานกลาง
< 45	19	12.33	ต่ำ
รวม	154	100	

จากตารางที่ 2 พบว่าบริษัทจดทะเบียนฯ ในตลาดหลักทรัพย์ mai ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับสูง จำนวน 114 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 74.03 รองลงมาที่มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 21 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 13.64 และมีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 19 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 12.33 นอกจากนี้ ยังพบว่ามีจำนวน 12 บริษัท ที่มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับต่ำ อยู่ในกลุ่มบริการ ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงระดับของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม			รวมทั้งสิ้น (จำนวนบริษัท)
	สูง	กลาง	ต่ำ	
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	8	1	-	9
สินค้าอุปโภคบริโภค	8	2	-	10
สินค้าอุตสาหกรรม	29	4	2	35
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	21	4	3	28
ทรัพยากร	11	1	1	13
บริการ	27	7	12	46
เทคโนโลยี	10	2	1	13
รวม	114	21	19	154

ตารางที่ 4 แสดงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม จำแนกแต่ละประเด็นที่มีการเปิดเผย

ข้อมูล	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัททั้งสิ้น	จำนวนบริษัทที่มีเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมแต่ละประเด็น										คะแนนจริงรวมของแต่ละกลุ่มที่ได้รับ (Actual Scores: AS)	คะแนนรวมสูงสุดของแต่ละกลุ่มจะได้รับ (Maximum Scores: MS)	Disclosure Index $\frac{AS}{MS} \times 100$	ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม
			การกำกับดูแลกิจการที่ดี	การประกอบธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์	การต่อต้านการทุจริต	การเคารพสิทธิมนุษยชน	การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม	ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	การพัฒนาชุมชนและสังคม	การจัดการสิ่งแวดล้อม	นวัตกรรมและการเผยแพร่ นวัตกรรม จากการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	การจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน				
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	9	9	9	9	9	9	9	8	8	4	4	78	90	86.67	สูง	
สินค้าอุปโภคบริโภค	10	10	8	9	10	10	7	9	8	6	1	78	100	78.00	สูง	
สินค้าอุตสาหกรรม	35	35	29	27	32	32	31	30	34	21	22	293	350	83.71	สูง	
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	28	28	23	22	22	22	25	26	23	13	12	216	280	77.14	สูง	
ทรัพยากร	13	13	11	11	10	12	11	11	12	7	3	101	130	77.69	สูง	
บริการ	46	46	33	33	32	31	25	30	27	13	17	287	460	62.39	ปานกลาง	
เทคโนโลยี	13	13	10	12	12	12	11	12	11	7	5	105	130	80.77	สูง	
ภาพรวม	154	154	123	123	127	128	119	126	123	71	64	1,158	1,540	75.19	สูง	
ร้อยละ	100	100	79.87	79.87	82.47	83.12	77.27	81.82	79.87	46.10	41.56					

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับสูง มากที่สุด 3 อันดับแรกเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเทคโนโลยี ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยอยู่ในระดับปานกลางคือ กลุ่มบริการ เมื่อมองภาพรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai พบว่า ประเด็นการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นประเด็นที่มีการเปิดเผยข้อมูลร้อยละ 100 รองลงมาคือประเด็นการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม คิดเป็นร้อยละ 82.47 และประเด็นการเคารพสิทธิมนุษยชน คิดเป็นร้อยละ 82.47 ส่วนประเด็นการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน เป็นประเด็นที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 41.56

6. การอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 154 บริษัท โดยใช้กระดาษทำการเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี 2562 จากการศึกษาพบว่า มีจำนวน 114 บริษัท ที่มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับสูง จากผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ratanajongkol et al., (2006) ที่ทำการศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งพบว่า บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มมากขึ้นในทุกหมวดธุรกิจ ยกเว้นธุรกิจการเงิน นอกจากนี้ ผลงานวิจัยนี้ ยังพบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับต่ำจำนวน 19 บริษัท โดยที่ในจำนวนนี้มี 12 บริษัท ที่อยู่ในกลุ่มบริการ ซึ่งเป็นไปได้ว่า กลุ่มบริการมีการดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าอุตสาหกรรมกลุ่มอื่น จึงมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยกว่าอุตสาหกรรมกลุ่มอื่น ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเทคโนโลยี ซึ่งการดำเนินงานของบริษัทเหล่านี้มีความอ่อนไหวและสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และส่วนหนึ่งอาจมาจากแรงกดดันของภาครัฐ จึงทำให้บริษัทเหล่านี้มีกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง (วิภา จงรักษ์สัตย์, 2559)

ผลการวิจัยนี้ ยังพบว่าประเด็นที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุดคือการกำกับดูแลกิจการที่ดี รองลงมาคือ การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรมและการเคารพสิทธิมนุษยชน สอดคล้องกับ กนกกาญจน์ มาละวรรณ (2557) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ มีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจอยู่ในระดับร้อยละ 70-79 โดยบริษัทมักจะมีการเปิดเผยข้อมูลด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรมและการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม และอีรพร ทองชะโชค และอาคม ใจแก้ว (2556) ที่พบว่าบริษัทจดทะเบียนฯ ล้วนแต่มีการจัดทำโครงการด้าน CSR อยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก ที่สำคัญคือบริษัทที่มีการจัดทำโครงการด้าน CSR มักจะเป็นบริษัทที่มีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี และเปิดโอกาสหรือมีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียของชุมชน และผลงานวิจัยของอภิธา ชิมประทีป (2558) ยืนยันได้ว่าการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านชุมชนและสังคม ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยในประเด็นนวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม และประเด็นการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนไม่ถึงร้อยละ 50 ดังนั้น ข้อเสนอแนะนี้ เป็นแนวทางให้ ก.ล.ต. พิจารณามาตรการในการส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนให้ความสำคัญกับเรื่องนวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรมฯ และการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai ที่มุ่งเน้นด้านนวัตกรรมโดยการใช้องค์ความรู้เป็นหลักในการประกอบธุรกิจ เพื่อศักยภาพของการเติบโตสู่ความยั่งยืน

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและ ก.ล.ต. กำหนดหลักเกณฑ์ให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้าน CSR ในเอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 เป็นต้นไป ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ปรากฏอยู่ใน แบบ 69-1 แบบ 56-1 และแบบ 56-2 เพื่อตรวจสอบว่าบริษัทจดทะเบียนให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากน้อยเพียงใด

8. เอกสารอ้างอิง

- กนกกาญจน์ มาละวรรณ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทัศนีย์ กล้ามาก, จอมใจ แซมเร, และภุริทัต อินยา. (2561). การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในหมวดธุรกิจการแพทย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ, 13(2), 63-76.
- อีรพร ทองชะโชค และอาคม ใจแก้ว. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิทยาการจัดการ, 30(1). 23-31.
- วิภา จงรักษ์สัตย์. (2559). การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในประเทศไทย. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 8(15), 128-144.

- ศาศิยา จินดากุล. (2558). การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ : กรณีศึกษาเปรียบเทียบบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้า อุตสาหกรรมและกลุ่ม อุตสาหกรรมบริการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์), มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- อภิรดา ชินประทีป. (2558). การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและผลการดำเนินงานทางการเงิน. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 9(1), 118-132.
- Camfferman, K and Cooke, T, E. (2002). An analysis of disclosure in the annual reports of U.K. and Dutch companies. *Journal of International Accounting Research*, 1(1), 3-30.
- Ratanajongkol, S., Davey, H, and Low, M. (2006). Corporate social reporting in Thailand. The new is all good and increasing. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 3(1), 67-83.
- Wallace, R. S. O. (1987). *Disclosure of accounting information in developing countries: A case study of Nigeria*. (Thesis University of Exeter). United Kingdom.